

Oslo 21. mai 2019

Skriftlig innspill til Finanskomiteen om revidert nasjonalbudsjett

2019 Prop. 115 LS (2018-2019) Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Innledende merknader

Redaktørstyrt uavhengig kvalitetsjournalistikk er en grunnleggende forutsetning for et velfungerende demokrati slik vi kjenner det i Vesten og i Norge. Fagpressen representerer 216 redaktørstyrte fagtitler. Vel 800 skrivende redaktører og journalister produserer omlag 120.000 norskproduserte artikler i året. Dette er artikler som hver dag danner grunnlaget for den offentlige og opplyste samtale i den norske samfunnsdebatten.

Likebehandling av seriøs norsk journalistikk

Journalistikk publisert på papir blir avgiftsmessig likebehandlet, uavhengig av om den utgis av Schibsted eller Amedia, eller om det er Utdanning, Teknisk Ukeblad eller Sykepleien som står for publiseringen. Når samme publisering skjer digitalt, er fag- og dybdejournalistikken i dag pålagt 25% merverdigavgift – dette i motsetning til den såkalte breddejournalistikken. Det skjer altså en direkte diskriminering mellom ulike utgivere når journalistikken publiseres digitalt.

Stortinget ba regjeringen utrede dette og komme tilbake til Stortinget med en løsning på dette allerede i 2018. Først nå i RNB 2019 kommer regjeringen med sitt forslag til hvordan inkludere fag- og dybdejournalistikk i avgiftsfritaket ved digital publisering. Regjeringen har argumentert for at man ville legge frem mediestøtteordningen før man innførte digitalt fritak for dybdejournalistikk.

Løsningsforslaget som nå ligger i forslaget til lovvedtak og stortingsvedtak, er dessverre utformet på en slik måte at det ikke innebærer et reelt fritak for digital publisering av fag- og dybdejournalistikk. Dybdejournalistikken pålegges å publisere digitalt som om det skulle vært på papir, en løsning Fagpressen vil advare sterkt mot. Dette er en publiseringsform som ikke lar seg benytte og som publikum ikke vil ha. Digital publisering er i sin form dynamisk og fortløpende, men utelukker avgiftsfritak om regjeringens forslag går gjennom. Som utgiver

tvinges man til å forholde seg til på forhånd tidsbestemte utgaver i nummerert rekkefølge, og løpende nyhetsoppdatering vil ikke være mulig. Forslaget betyr med andre ord at fag- og dybderedaksjonene ekskluderes fra den funksjonaliteten som ligger i digital utgivelsesform, dette til tross for at de faktisk publiserer digitalt. Hvis de ikke publiserer på den beskrevne måten, vil de falle på utsiden av fritaksordningen.

Stortingets bestilling

I etterkant av fremleggelsen av RNB 2019 har vi registrert at Finansdepartementet mener det ikke har vært en hensikt å utvide fritaket i en uttalelse til Medier24:

«– Hensikten har ikke nå vært å utvide fritaket

Statssekretær Jørgen Næsje (Frp) opplyser i en epost til Medier24 at intensjonen med forslaget handler om å likestille elektroniske og trykte tidsskrifter – ikke å utvide fritaket til også å gjelde dybdejournalistikk.

– Regjeringen ønsker å likestille trykte og elektroniske tidsskrifter. Samtidig bør det være begrensninger i hvor mye en publikasjon kan endres, for at det fortsatt skal sies å være et tidsskrift, skriver Næsje til Medier24.»

Finansdepartementet svarer ikke på Stortingets vedtak

Stortinget vedtok 4. desember 2017 følgende anmodningsvedtak nr. 37 (2017– 2018):

«Stortinget ber regjeringen utrede utvidelse av merverdiavgiftsfritaket for medier til å gjelde all digital journalistikk, herunder betydningen for uavhengige journalister, og legge dette frem i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2018.»

Fagpressen kan ikke se at Finansdepartementet med dette svarer på Stortingets vedtak. I vedtaket står det at regjeringen bes utrede en *utvidelse* av merverdiavgiftsfritaket. Det står ikke at det handler om å beskrive digitalutgavene til å være kopier av papirutgavene på området fag- og dybdejournalistikk.

Konsekvensen av regjeringens forslag

Det regjeringen gjør, er å plassere digital journalistikk fra fagmediene inn i en trang og umulig «boks» med helt særegne krav – som er direkte diskriminerende sammenliknet med avgiftsbehandlingen av annen journalistikk.

Den viktige fag- og dybdejournalistikken i Norge blir med dette forslaget henvist til å utgi digitalutgaver som om utgavene skulle vært papirutgaver. For å oppnå digitalt momsfristak, forutsettes publikasjonen som nevnt å følge en *utgivelsesplan* og bestå av *nummererte* utgaver. En utgave som er utgitt og publisert kan heller ikke endres eller redigeres, med mindre det dreier seg om å rette skrivefeil. Det departementet kaller «dynamiske publikasjoner», som innebærer løpende oppdateringer, defineres derved utenfor fritaket. En slik begrensning ligger ikke i dagens fritak for digitale nyhetstjenester, som Stortinget ba regjeringen om at dybdejournalistikken skulle vurderes opp mot.

Den beskrevne løsningen er direkte konkurransevridende og svært lite fremtidsrettet. For oss i Fagpressen fremstår det som uforståelig at en regjering som oppfordrer til innovasjon, og i tillegg har en digitaliseringsminister, kan finne på å «pålegge» hele den norske fag- og dybdejournalistikken å publisere digitalt som om det skulle være papirpublisering. Dette er svært lite innovativt, og vil etter vårt syn rett og slett ikke fungere. Realiteten er således at det ikke innføres noe avgiftsfritak for digitale tidsskrifter, som tidligere varslet.

Fagpressen har møtt stor innsikt og forståelse for sin frustrasjon over å bli holdt utenfor gjeldende avgiftsfritak for digitale nyhetstjenester, i samtlige politiske partier vi har møtt. Vi har fått gjentatte forsikringer om at saken nå endelig skulle få sin løsning på en fornuftig måte, i revidert nasjonalbudsjett for 2019. Det er derfor vanskelig å forstå hvordan det henger sammen at vi nå, etter en høring med 30 høringssvar som er klare i sin tilbakemelding til regjeringen om ikke å legge den foreslåtte løsningen til grunn, likevel får fremlagt en løsning som minner mest om en parodi i en digital tidsalder. Finansdepartementet har åpenbart valgt helt å se bort fra de mange faglig tunge rådene høringen ga.

Fagpressen ber Finanskomiteen om å endre den foreslåtte løsningen

Fremfor å utvide den velfungerende ordningen som norske dagsaviser (breddenyheter) har benyttet for sitt digitale avgiftsfritak siden mars 2016, velger regjeringen å «løse» utvidelse av digitalt mva-fritak via den spesielle tidsskriftparagrafen § 6-3 i merverdiavgiftsloven.

Fagpressen og alle de andre presseorganisasjonene har gjennom flere år pekt på at den åpenbart beste løsningen er å utvide dagens fritak for breddenyheter til også å gjelde dybdenyheter. Konkret betyr det å utvide dagens ordning for dagsaviser gjennom merverdigavgiftlovens § 6-2, elektroniske nyhetstjenester.

Det fremlagte forslaget reflekterer ikke den politiske viljen til regjeringen, og heller ikke til opposisjonen.

Høyres mediepolitiske talsperson sier til Medier24:

«– Jeg har også stilt spørsmål ved formuleringene. Jeg velger å se på det som at man nå må bruke tiden frem til 1. juli for å få på plass en forskrift, som vi forhåpentlig kan få til noen justeringer i – i tråd med det som er den politiske intensjonen, sier Tage Pettersen til Medier24.»

Kulturministeren siteres på samme sted:

«På spørsmål om det blir digital nullmoms – også på dybdejournalistikken – svarer Skei Grande at hun har troen på at de skal få hjemlet det i forskriften som skal ligge til grunn.»

Fagpressens primærforslag til løsning:

Fagpressen og en rekke andre aktører har i sine høringssvar pekt på en god måte å gjennomføre fritaket på. Den vellykkede endringen fra 2016 som omhandler såkalte «breddenyheter», kan som nevnt enkelt utvides til også å gjelde for nyheter som går i dybden.

Konkret kan det løses gjennom en endring/utvidelse av momsforskriftens § 6-2-1, «Elektroniske nyhetstjenester». Vårt forslag til endring fremgår ved understrekning i forskriftsteksten:

«...

- a) i hovedsak inneholder bred eller dyptgående dekning av nyhets- og aktualitetsstoff
- b) er av allmenn interesse
- c) har en ansvarlig redaktør
- d) publiseres ukentlig eller oftere.»

Vi mener at begrepet «dyptgående» fanger opp essensen og innholdet i dagens nisjemedier og det som tradisjonelt har vært kategorisert som tidsskrifter. Også rene fagtidsskrifter fanges opp i en slik løsning.

Forskriftsbestemmelsens bokstav b), altså kravet om at stoffet er rettet mot allmennheten, kan i utgangspunktet reise et avgrensningsspørsmål. Vi mener at det primært må dreie seg om at stoffet er av allmenn interesse, og ikke stiller krav om at det må være «rettet mot allmennheten» slik bestemmelsen lyder i dag. Det vil si at nyhetstjenesten omhandler dagsaktuelle eller historiske hendelser som i utgangspunktet gjelder alle, eller samfunnet som helhet. I tillegg mener vi at det i dette ligger at stoffet må gjøres tilgjengelig for allmennheten ved at hvem som helst som et utgangspunkt kan be om tilgang og lese det. Vi mener videre at det må være retningsgivende at virksomheten følger redaktørplakaten og er underlagt PFU.

Fagpressens forventninger til Finanskomiteen:

Finansdepartementet har som nevnt ikke imøtekommet høringsvarene og/eller de uttalte politiske ønsker til løsning, og fastholder et forslag om en ny bestemmelse i merverdiavgiftslovens § 6-4, som knyttes opp mot eksisterende tidsskriftbestemmelse i merverdiavgiftsloven § 6-3, og som gjelder papirutgaver av tidsskrift. I tillegg foreslås de nærmere vilkårene for fritaket regulert i en ny forskriftsbestemmelse, § 6-4-1. Dette er i utgangspunktet den samme tilnærmingen som Skattedirektoratet hadde i sitt forslag som var til høring rundt årsskiftet, og som møtte kraftig motbør fra store deler av høringsinstansene og bransjen, deriblant oss.

En løsning innenfor rammen av en egen forskriftsbestemmelse i § 6-4-1, som skal kunne fungere for deler av Fagpressens medlemmer, forutsetter en betydelig endring fra det som Skattedirektoratet sendte på høring. Som vi gjorde rede for i vårt høringsvar til direktoratet er forslaget fremmed og mangler en grunnleggende og helt nødvendig tilpasning til tidsskrifter som distribueres digitalt.

Selv om departementet varsler at de vil se hvordan de bedre kan tilpasse forskriftsbestemmelsen til den digitale distribusjonsformen, frykter vi at fritaksforslaget ikke tar inn over seg de justeringer som må til for at det blir et faktisk fritak for digital distribusjon av tidsskrifter, og ikke kun et fritak for parallellutgaver av det som i dag er tidsskrifter i papirformat.

Vi har registrert at departementet varsler at de vil gå bort fra et krav om at det faktisk må foreligge et tidsskrift i papirformat, for at en digital distribusjon skal være fritatt. Vilklårene for at en digital utgave skal være fritatt er samtidig fortsatt unaturlig stramt knyttet opp mot det som er en fritatt papirutgave. Resultatet blir et fritak for digitale utgivelser som fremstår som kunstig og uten reelt innhold. Dette henger nært sammen med departementets avvisning av at digitale publikasjoner som oppdateres løpende, det departementet kaller «dynamiske publikasjoner», skal kunne fritas.

En moderne og fremtidsrettet digital publisering av tidsskrifter diskrimineres avgiftsmessig med det forslaget Finansdepartementet har lagt frem, og avskjærer i realiteten fritak for mange, og især nyere og moderne utgivelser. Fagpressen håper Finanskomiteen vil forhindre dette og sørge for at den samfunnsviktige dybdejournalistikken gis samme vilkår som breddejournalistikken og dagspressen.

Vi tør på denne bakgrunn på det sterkeste anmode Finanskomiteen om at den tar aktivt del i Finansdepartementets arbeid med å utforme de endelige bestemmelsene for et digitalt fritak, og at Finanskomiteen også involverer bransjen i dette arbeidet. Som kjent er fritaket varslet å skulle tre i kraft fra og med 1. juli i år, med andre ord er det kun uker til rådighet. Fagpressen stiller seg til rådighet for komiteen i så henseende og stiller gjerne i møte om det vurderes som hensiktsmessig.

Fagpressen er ellers dypt bekymret for at den betydelige arbeidsmengden som er lagt ned, for å sikre et rettferdig og fremtidsrettet fritak for dybdejournalistikken er forgjeves, og at de politiske lovnader som er gitt, vil vise seg å ikke holde stikk.

Med vennlig hilsen

Per Brikt Olsen

Adm direktør

Fagpressen